

**KADIN GİRİŞİMCİLERİN ÖZELLİKLERİ VE ERKEK GİRİŞİMCİLERDEN
FARKLILIKLARI**Dr. Nilhun DOĐAN **ÖZET**

Günümüzde girişimcilik, erkekler kadar kadınların da ilgisini çeken bir alan haline gelmiştir. Ancak, erkek girişimcilerle kıyaslandığında kadınların girişimcilik faaliyetlerinin arzu edilen seviyede olmadığı görülse de gün geçtikçe kadınlar ekonomik yaşam içerisinde daha çok yer almaktadır. Bununla birlikte, kadın ve erkek girişimciler arasında bazı farklılıklar vardır. Söz konusu farklılıklar, kültürel, sosyal, çevresel ya da ekonomik faktörlerden kaynaklanabilmektedir. Bu farklılıkların ortaya konulması, kadın girişimciliğine olan bakış açısı için oldukça önemlidir. Bu çalışmada; kadın girişimciliğine ilişkin literatürde yer alan bazı önemli araştırmaların bulguları kapsamında, kadın girişimci özellikleri ve erkek girişimcilerden farklılıkları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimci, Kadın Girişimciler.

JEL Kodları: L26, M10, M19

**THE CHARACTERISTICS OF WOMEN ENTREPRENEURS AND THEIR DIFFERENCES
FROM MALE ENTREPRENEUR****ABSTRACT**

Nowadays, entrepreneurship has become a field that attracts the attention of women as well as men. Even though it has seen that women' entrepreneurship activities are not at the desired level when compared to male entrepreneurs, women are increasingly taking part in economic life. However, there are some differences between male and female entrepreneurs. These differences may arise from cultural, social, environmental or economic factors. Revealing these differences are extremely important for the perspective on women' entrepreneurship. In this study; within the context of the findings of some significant studies in the literature on women entrepreneurship, the characteristics of women entrepreneurs and their differences from male entrepreneurs have been examined.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneur, Women Entrepreneurs.

JEL Codes: L26, M10, M19

* Bağımsız Araştırmacı, İstanbul/ Türkiye. E-mail: dogannilhun@yahoo.com

Makale Geçmişi/Article History

Başvuru Tarihi / Date of Application : 10 Şubat / February 2021

Düzeltilme Tarihi / Revision Date : 12 Temmuz / July 2021

Kabul Tarihi / Acceptance Date : 24 Ağustos / August 2021

1. GİRİŞ

Girişimcilik, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş süreciyle birlikte daha da önem kazanmaya başlayan bir faaliyet olmuştur. İlerleyen süreçte hem bilimde hem de teknolojiye yaşanan hızlı değişimler, yaşanan toplumsal dönüşümler, rekabetin artması vb. faktörler gerek girişimciliğin gerekse girişimcinin önemini günden güne arttırmıştır. Bu önemin artmasıyla birlikte, toplumlar daha fazla girişimci yetiştirme arzusu içine girmişlerdir. Girişimci denildiğinde daha çok erkek girişimciler akla gelse de günümüzde kadın girişimcilerin de girişimcilik faaliyetinde yer aldıkları gözlenmektedir. Bununla birlikte, kadın ve erkek girişimciler arasında bazı benzerlikler ve farklılıklar görülmektedir. Özellikle, iş hedefleri ve motivasyon, yönetim, risk toleransı, finansman, ağ oluşturma açısından farklılıkların olduğu görülmektedir. Ayrıca, kadın ve erkek girişimciler arasında karakteristik özellikler, karşılaşılan engeller ve güçlükler, işe başlama nedenleri, yönetim tarzları, değer ve tutumlar, beklentiler gibi hususlarda da farklılıklar görülmektedir.

Bu çalışmada; öncelikle girişimcilik ve girişimci kavramları ile girişimcilerin genel özellikleri ele alınarak kadın girişimciliğine ilişkin literatürde yer alan bazı önemli araştırmaların bulguları kapsamında, kadın girişimci özellikleri ve erkek girişimcilerden farklılıkları incelenmiştir.

2. GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİ KAVRAMLARI

Literatürde yer alan farklı bakış açıları ve bununla birlikte gelişen farklı siyasal, sosyal ve ekonomik söylemler, girişimcilik ve girişimci kavramlarının farklı kuramlar kapsamında tanımlanmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla, literatürde söz konusu kavramlar üzerinde uzlaşılan bir tanıma rastlamak zordur (Besler, 2010: 5). Ancak, genel itibarıyla “*girişimcilik, gerekli zaman ve çaba harcayarak ekonomik, fiziksel ve sosyal riskler alınması sonucunda, bireysel tatmin ve ekonomik ödüller elde etmeyi içeren farklı bir değer yaratma süreci*” olarak tanımlanabilir (Akpınar, 2009: 14).

18. yüzyılın başlarında ilk defa Richard Cantillon tarafından; “*henüz belirginleşmemiş bir bedelle satmak üzere üretim girdilerini ve hizmetlerini bugünden satın alan ve üreten kişi*” şeklinde tanımlanan girişimcinin (Soydan, 2008: 6), tarihsel süreçte gerek toplumsal gerekse iktisadi yapının değişim ve gelişimindeki önemli rolü ortaya çıkmıştır (Öztürk, 2018: 2). Girişimci kavramı genellikle, “*finansal bir risk alarak ticari bir girişimi bireysel olarak üstlenen kişi*” olarak algılanmıştır. Bu kişi, risk tahmininde bulunan, sermaye temin eden ve günlük faaliyetleri denetleyen işletme sahibi de olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında girişimci, “*tanımlanan tüm ekonomik rol ve işlevleri üstlenen kişi*” (Besler, 2010: 4) şeklinde ya da “*kazanç ve büyüme sağlamak amacıyla ama belirsizliği de göz önünde tutup, fırsatları da belirleyip, kurulacak iş için gerekli kaynakları bir araya getiren kimse*” şeklinde tanımlanabilmektedir (Kargül, 2015; 21).

Literatürde yer alan bazı sosyal bilimcilerin ve ekonomistlerin girişimcilik konusuna önemli katkıları olmuştur. Bu kişilerin konuyla ilgili bulguları Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Girişimcilik ve Girişimci Analizlerinin Bulguları

Yazarlar	Analizlerin Bulguları
David Birch (1937-)	Küçük firmaların ABD’de yerel iş imkânları yarattıklarını öne sürmektedir. Hatta 1970’li yıllarda yeni iş olanaklarının 4/5’inin, yüz kişiye kadar istihdam kapasitesi olan bu firmalar tarafından yaratıldığını ileri sürmüştür.
David McClelland (1917-1998)	Girişimcilik dünyasında bireylerin davranışlarına yön veren üç ana gereksinim vardır. Bunlar; (1) İş kolundaki başarı isteği, (2) Güç elde etme isteği, (3) Aidiyet arzusudur. Bu isteklerin derecesi kişiden kişiye değişebilmekle birlikte, girişimcilik ruhunda “başarma isteğinin” daha ön planda olduğu vurgulanmıştır.
Donald Schon (1930-1997)	Yeni fikirler, her zaman dirençle karşılanmaktadır. Bu dirence, “dinamik tutuculuk” da denilmektedir.
William Gartner (1953-)	Karakter olarak girişimci, “yeni bir örgütlenmeyi yaratan ve kuran kişi” olarak tanımlanmaktadır.
David Storey (1947-)	Daha çok küçük işletmeler ilgili yapmış olduğu çalışmalarda üç önemli sonuç göze çarpmaktadır. Bunlar; (1) Küçük ölçekli firmaların gelişmesi için devlet politikaları, destek verici olmalıdır, (2) Ülkenin değişik bölgelerinde ortaya çıkan yeni firmaların kuruluş aralıklarının farklı olması gerekmektedir, (3) Küçük işletmenin gelişme hızı, işletmeyi kuran girişimcinin beyninde kurduğu modele bağlı olacaktır.
Israel Kirzner (1930-)	Girişimciler, “ekonomik sistem içerisindeki boşlukları arayarak bulup çıkaran ve bu boşluğu akılcıca dolduracak düzeni kurup yürüten birimlerdir”.
Gifford Pinchot (1944-)	Girişimci, “geniş bir hayali olan kimsedir”. Aynı zamanda “yenilik ya da keşif sinama potansiyeli bulunan ve fikir üretmek bunları uygulamada kazançlı bir gerçeğe dönüştürmenin detaylı hesaplarını yapabilen kişidir”.

Kaynak: (Kargül, 2015: 19-21’den yararlanılarak düzenlenmiştir.)

Tablo 1’de yer alan girişimci ve girişimcilik analizlerinin bulgularına göre; girişimciler, geniş bir hayale sahip, yeni bir örgütlenmeyi meydana getiren ve bunu kuran bireylerdir ve girişimcilerin başarma isteği de oldukça önemlidir

3. GİRİŞİMCİLERİN ÖZELLİKLERİ

Kişilik ile ilgili ortak bir tanım yapılamamış olsa da yapılan tanımlar incelendiğinde; kişiliğin, bir kişiyi diğer kişilerden farklı yapan kendine ait nitelikleri temsil ettiği söylenebilir. Bununla birlikte kişilik, “genetik ve biyolojik eğilimleri, sosyal deneyimleri ve değişen çevresel koşulları içeren iç ve dış etkilere bağlı evrimsel bir süreci temsil etmektedir” (İnanç ve Yerlikaya, 2012: 3). Ayrıca kişilik, “bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler” (Burger, 2006: 23) olarak ve “bireyi diğerlerinden ayıran, bireye özgü, tutarlı ve yapılaşmış özellikler bütünü” şeklinde de tanımlanmaktadır (İnanç ve Yerlikaya, 2012: 3). Kişilik ve kişilik özellikleri, girişimcilik konusu içinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Gerek girişimcinin gerekse bir girişimin başarılı olmasındaki ana etkenler, kişisel özellikler ile sahip olunan bakış açıları ile yakın bir ilişki içindedir. Başarılı bir girişimci de temel nitelikte bazı özelliklere sahip olmak mecburiyetindedir (Dolgun, 2003: 5). Girişimciler; risk alan, yüksek enerji

sahibi, öngörülü, fırsatları değerlendirebilen, güvenilir ve çalışkandır (Bin Shmailan, 2016: 3). Girişimcilerin bu özelliklerinden başka, literatürde geçen diğer özellikleri Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Girişimcilerin Özellikleri

Yüksek Enerji Seviyesi: Girişimciler, vizyonlarını gerçekleştirmek için istekli şekilde çok sıkı çalışırlar. Bir işletmeyi kurmak, çok sıkı çalışma ve uzun saatler gerektirmektedir.
Kendine Güven ve İyimserlik: Girişimciler, başarılı olma konusunda kendi yeteneklerine inanırlar ve iyimserliklerini diğerlerine aşırlar.
Başarma İhtiyacı: Girişimciler sıkı çalışırlar. Çünkü üstün olmak isterler. Onların güçlü rekâbetçi güduları, zor hedeflere ulaşma zorluğundan zevk almalarına yardım eder ve kişisel başarıya adanmışlığı teşvik eder.
Vizyon: Girişimciler, işletmeleri için vizyonlarla ya da genel fikirlerle başlarlar ve ardından tutkuyla bu vizyonları takip ederler.
Başarısızlığa Tolerans: Girişimciler, aksilikleri ve başarısızlıkları öğrenme deneyimleri olarak görürler. İşler planlandığı gibi gitmediğinde, kolayca cesaretleri kırılmaz ya da hayal kırıklığına uğramazlar.
İçsel Kontrol Odağı: Girişimciler, kendi kaderlerini kontrol ettiklerine inanırlar. Bu nedenle içsel kontrol odağına sahip oldukları söylenmektedir. Şansa inanmak yerine, eylemlerinin başarısı ya da başarısızlığı konusunda kişisel sorumluluk alırlar.
Belirsizliğe Hoşgörü: Girişimciler, bir girişimin başlatılmasıyla ilgili belirsizlikleri normal karşılamaktadırlar. Beklenmedik olaylar ile uğraşmak çoğu girişimci için bir normdur.
Yaratıcılık: Girişimciler, mal ve hizmetler için yeni fikirler tasarlarlar, zorlu sorunlar ve durumlar karşısında başarılı olmak için inovatif yollar planlarlar.
İş ve Görevlere Bağlanma: Girişimciler, başlamış oldukları bir işi yarım bırakmazlar. Çalışmalarını başarılı şekilde tamamlayıncaya kadar o yönde gayret gösterirler.
Bağımsız Olma: Kendi sınırlarını ve hedeflerini belirleyebilme veya kontrol edebilme, kendi potansiyelini ortaya çıkarabilme anlamını taşıyabilmektedir.
Belirsizlikle Yaşama Becerisi ve Orta Düzeyde Risk Alma: Bilinenin aksine başarılı bir girişimci orta seviyede risk alır ve işletmenin geleceğini tehlikeye sokacak yüksek risklere girmez ve bu yönde kararlar almaktan uzak durur.
Geri Bildirim İhtiyacı: Girişimciler, yaptıkları işlere ve performanslarına ilişkin olarak neyi ne kadar yaptığını bilmek, yani geri bildirim almak isterler. Bu durum, girişimcilerin gerekli düzeltmeleri yapmalarına ve ileriye yönelik plan ve stratejilerine altyapı sağlar.
Objektif Olma: Girişimciler, işlerini yürütürken objektif karar alırlar.
Fırsatları Yakalama: Gerçek girişimciler, fırsatları yenilikçi yaklaşımlarla aktif uygulamalara çevirebilen kişilerdir. Karşılaştıkları engelleri de yine yenilikçi yaklaşımlarla ortadan kaldırmaya çalışırlar.
Proaktif Yönetim: Proaktif çalışan girişimciler, önleyici (sorunlar ortaya çıkmadan) bir yaklaşım içerisinde olurlar.
Paraya Olan Tutum: Gerçek girişimcilerin para elde etme hırsları yoktur. Onların temel motivasyon kaynağı, işletmenin veya projelerin başarısıdır.

Kaynak: (Boone ve Kurtz, 2000:210-211; Döm, 2008: 28-31’den yararlanılarak düzenlenmiştir.)

Girişimci kişilik sahibi birey, çok önemsiz görülen durumları çok önemli fırsatlara dönüştürebilir. Vizyon sahibi olan girişimci, değişimin katalizörüdür. Her zaman geleceği kurcalayan, bilinmeyenle uğraşan, ihtimallerden imkânlar yaratan ve kaosları uyuma dönüştüren kişidir (Gerber, 2008: 24).

Girişimcilik, bazı özelliklerin bileşimidir. Girişimcilik nosyonunda bulunan bu kişisel özellikler, yetenekle birleştiği zaman başarılı girişimler ortaya çıkabilir. Ancak, söz konusu özelliklerin tamamı girişimci kişiliğinde baskın olmayabilir. Başka bir ifadeyle, her özelliğin girişimci kişilikte etkisi farklı ağırlıkta olabilir (Taşkın, 2008: 47,50). Bu durum, girişimcilerin cinsiyet açısından farklılaşmasında da rol oynamaktadır.

4. LİTERATÜRDE KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

Girişimcilik, özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından oldukça önemli bir kalkınma aracı olmakla birlikte, hem işsizliğe karşı çözüm yolu bulunmasını, hem kadınların da iş yaşamında yer almasını sağlayan hem de toplumsal cinsiyet kalıplarını yıkan bir unsur niteliği taşımaktadır (Bedük, Eryeşil ve Oğuz, 2016: 3).

Girişimcilik anlayışı, özellikle 1980’li yıllardan itibaren hızlı bir gelişme göstermiş ve erkekler kadar kadınların da ilgisini çekmiştir. Bu süreçte kadın girişimciler, iş hayatının vazgeçilmez aktörleri haline gelmişlerdir (Soysal, 2010a: 71). Ülkelerin ekonomik gelişmişlik seviyesine önemli katkıda bulunan kadın girişimciliği (Yılmaz ve Karaçelebi, 2020: 284), büyük oranda kadının çalışma hayatında yer alması ve girişimciliğin gelişimi doğrultusunda ilerleme kaydetmiştir (Acar ve Çağlar, 2019: 906). Özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomik gelişmesi için önemli olan kadın girişimciliğinin ekonomik katkı ve büyüme kriterleri açısından gelişimi, ilgili literatürde bir artışa neden olmuştur (Özsunğur, 2020: 167). Konuya ilişkin ilk çalışmalar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Kadın Girişimciliği Üzerine Yapılan İlk Çalışmalar

Yıl	Çalışma Tipi	Referans
1976	İlk dergi makalesi	“Schwartz, E. (1976). Entrepreneurship: A New Female Frontier. <i>Journal of Contemporary Business</i> , 5, 47-76.”
1979	İlk politika raporu	“The Bottom Line: Unequal Enterprise in America. (1979). <i>Report of The President’s Inter-Agency Task Force on Women Business Owners</i> . Washington, DC: Government Printing Office.”
1983	İlk konferans bildiri sunumu	“Hisrich, R.D., & Brush, C.G. (1983). The Woman Entrepreneur: Implications of Family, Education and Occupation. In J.A. Hornaday, J.A. Timmons, & K.H. Vesper (Eds.), <i>Frontiers of Entrepreneurship Research-Proceedings of the Babson College Conference on Entrepreneurship</i> (pp.255-270) Wellesley, MA: Babson College.”
1985	İlk akademik kitap	“Goffee, R., & Scase, R. (1985). <i>Women in Charge: The Experiences of Female Entrepreneurs</i> . London: George Allen and Unwin.”
1998	Kadın girişimciliği üzerine ilk politika odaklı konferans	“Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) Conference on Women Entrepreneurs (http://www.oecd.org/cfe/smes/womenentrepreneurskeymessages.htm).”
2003	Kadın girişimciliği üzerine ilk akademik konferans	“Diana International Conference on Women’s Entrepreneurship Research (http://www.babson.edu/Academics/centers/blank-center/global-research/diana/Pages/home.aspx).”
2006	Kadın ve girişimcilik üzerine GEM raporu	“Global Entrepreneurship Monitor’s (GEM) Special Topic Report on Women and Entrepreneurship”
2009	İlk özel dergi	“International Journal of Gender and Entrepreneurship”

Kaynak: (Yadav ve Unni, 2016: 3)

Literatürde kadın girişimciliği üzerine yayımlanan bazı makalelerin temel bulguları Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4. Kadın Girişimciliği Üzerine Yayımlanan Bazı Makalelerinin Özeti

Yazar (Yıl)	Dergi	Temel Bulgular
Bowen ve Hisrich (1986)	Academy of Management Review	Kadın girişimciler ile ilgili ilk literatür taraması yapılan makaledir. Girişimsel kariyer perspektifinden literatür incelenmiş ve kadın girişimci davranışının belirleyicilerini kapsayan bir kariyer modeli önerilmiştir.
Birley (1989)	Journal of Small Business Management	Kadın girişimciler ve erkek girişimciler arasındaki en büyük fark, pazara giriş tercihleridir. Kültürel koşullandırma ve deneyimler gibi güç algılanan faktörleri incelemeye ihtiyaç vardır.
Brush (1992)	Entrepreneurship Theory and Practice	On yıl boyunca yapılan araştırma, erkek ve kadın iş sahipleri arasında bazı benzerlik ve farklılıklar olduğunu göstermiştir. Demografik özellikler, bazı psikolojik özellikler ve işle ilgili gerekli beceriler üzerinde benzerlikler belirlenmiştir. Eğitim geçmişi, meslek, iş kurma motivasyonu ve iş yaratma ile büyümeye yönelik yaklaşım konularında farklılıklar ortaya konulmuştur.
Fischer vd. (1993)	Journal of Business Venturing	Erkek ve kadın girişimciler arasındaki farklılıklar hakkında teoriye dayanmayan spekülasyonlar vardır. Firmaların kadın sahiplerinin, eğitim ya da deneyim eksikliği nedeniyle engellendiğine dair güçlü bir kanıt bulunamamıştır. Ayrıca, kadın girişimciler için hedef endüstride çıraklık eğitimine giriş faydalı olabilir.
Gundry vd. (2002)	Journal of Enterprising Culture	Sektörler arasındaki karşılaştırmaları inceleme; kadınların kurduğu işletmelerde sanayi, aile, kültür ve hedef yönelimi gibi faktörlerin etkisini inceleme ve gelişmekte olan ülkeler bağlamında kadın girişimciliği üzerine çalışma ihtiyacını öne sürmektedir.
de Bruin vd. (2007)	Entrepreneurship Theory and Practice	Kadın girişimciliğinin benzersizliğini daha iyi açıklamak için mevcut teorik kavramların genişletilmesine ihtiyaç vardır. Alanı ilerletmeye yönelik olarak, çoklu analiz birimlerini içeren çoklu seviyelerde araştırma yapılması gerekmektedir.
Ahl ve Nelson (2010)	International Journal of Gender and Entrepreneurship	Girişimcilik araştırmasında cinsiyete (biyolojik cinsiyetten farklı) yönelik perspektif yeniden çerçevelendirilmelidir. Cinsiyet kelimesi sosyal olarak yapılandırılmış bir fenomen olarak kullanılıp, <i>girişimcilik yapmanın</i> ayırt edici sürecini <i>kadınların ne yaptığı ve erkeklerin ne yaptığı</i> açısından anlamaya odaklanılmalıdır.
Ahl ve Marlow (2012)	Organization	Girişimcilik söyleminde, girişimcilik konusu üzerindeki neo-liberal görüşlerin aksine tıkanmış bir cinsiyet yanlılığı vardır. Cinsiyete dayalı varsayımlar bu alandaki araştırmanın epistemolojik kapsamını sınırlamakta ve kadın girişimcileri ya başarısız ya da isteksiz şahıslar olarak konumlandırmaktadır. Refleksif eleştirel bir bakış açısının geliştirilmesine ihtiyaç vardır.
Hughes vd. (2012)	Entrepreneurship Theory and Practice	Kadın girişimcilik araştırması büyüme çağının eşliğindedir. Kadın girişimciliği alanındaki araştırma iş birlikleri hala ulusal sınırlar içinde kısıtlanmış ve gelecekteki araştırmalar ulus ötesi sınırlar boyunca ağlar kurmayı gerektirmektedir.
Goyal ve Yadav (2014)	Psychosociological Issues in Human Resource Management	Gelişmekte olan ülkelerde, kadın girişimcilerin karşılaştığı zorluklar değerlendirilmelidir. Gelişmekte olan ülkeler kurumsal boşluklara ve düşük girişimcilik eğitime sahiptir. Kadımlar, finansmana ulaşmada mücadele etmekte, sosyo-kültürel önyargılarla karşılaşmakta ve düşük benlik saygısı görmektedir. Gelişmekte olan uluslardaki kadın girişimcilerle ilgili araştırma ve politikalara yardımcı olmak için, bu karmaşık zorlukları kapsamlı bir şekilde ele alma ihtiyacı vardır.

Kaynak: (Yadav ve Unni, 2016: 6-9)

Yapılan incelemelerde, kadın girişimciliğinin 1970’li yılların sonunda ortaya çıkmasından bu yana önemli bir gelişim gösterdiği görülmektedir.

Kavramsal olarak bakıldığında, kadın girişimci kavramının esasında erkek girişimci olarak kullanılan girişimci kavramının tanımından pek bir farkı olmamakla beraber, kadın ve erkek girişimci kavramları arasındaki temel fark cinsiyet farklılığıdır (İpçioğlu, 2008: 98). Yine de kadın girişimci kavramı, farklı yazarların farklı anlamlar yüklemelerinden dolayı tanımlanması zor bir kavram olmuştur. Kadın girişimci kavramının genellikle *iş kadını* kavramıyla eş anlamlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Ancak, kavramsal olarak bakıldığında iş kadını, “*bir işyerinde çalışan tüm kadınlar*” olarak açıklanırken kadın girişimci, “*kendi adına iş yapan kadın ya da bir işletmeyi başlatıp, organize edip, işleten kadın*” olarak ifade edilmektedir (Keskin, 2014: 72,73).

Bununla birlikte, erkeklerin girişimciliği temsil etmede öne çıkmalarının nedeninin, *entrepreneur* kelimesinin Fransız dilinden gelme kökü sebebiyle *eril* bir anlam taşıması olduğu düşünülmektedir. Bu kelimenin kadın anlamındaki karşılığı ise, *entrepreneuse* olup çok nadiren kullanılan bir sözcüktür. Dolayısıyla girişimciliği temsil eden sembolün erkek olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle de girişimcilik alanında yapılmış olan uygulamalar hep erkek odaklı olmuş ve girişimcilik teorileri de erkek ağırlıklı kurulmuştur (Kargül, 2015: 23).

Erkeklerle göre işgücüne katılımları ve girişimcilik faaliyetleri istenilen düzeyde olmasa da gün geçtikçe kadınların ekonomik yaşamda etkinlikleri artmaya başlamıştır (Soysal, 2010b: 85). Ancak, kadınların iş gücü piyasasına girememelerinin birçok unsur vardır. Bu unsurlar; toplumun önyargıları, dağınık-örgütsüz kadınlar, işveren tutum ve davranışları, eğitim seviyelerinin düşük olması, aileden izin alınamaması, kadınların iş ve ev hayatlarının uyumlaştırılmasına yardımcı olacak destekleyici vasıtaların bulunmaması, kadınların ücretlerinin düşük olması, bastırılmış kadın davranışları vs. şeklinde sıralanabilir (Türkten ve Demiryürek, 2015: 59).

Toplumsal yargılar açısından bakıldığında, erkekler ve kadınlar için atfedilen rollerin olduğu görülmektedir. Bazı toplumlarda, kadınlara sadece annelik ve bakımla ilgili, erkeklerle de karar verme ve para kazanmayla ilgili sorumluluklar yüklendiği görülmektedir. Bu nedenle de cinsiyet farklılıklarından dolayı sorunlar çıkabilmektedir. Bütün bu faktörler irdelendiğinde, kadın ve erkek girişimcilerin perspektifleri, bireysel yeterlilikleri vb. hususlarda farklılıklar gösterdiği görülmektedir (Bedük, Eryeşil ve Oğuz, 2016: 3).

5. KADIN GİRİŞİMCİLERİN ÖZELLİKLERİNİN ERKEK GİRİŞİMCİLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Erkek ya da kadın fark etmeksizin girişimci olmak için birtakım niteliklere sahip olmak gerekmektedir. Fakat, erkek ve kadın girişimcilerin ortak özelliklerinin yanı sıra karakteristik özellikleri, işe başlama nedenleri, yönetim tarzları, engeller ve güçlükler, işletme yapısı, değerler, tutumlar, iş hedefleri, özelemler, motivasyon ve beklentiler gibi farklılıklar da görülmektedir. Yapılan araştırmaların bazılarında sosyal, çevresel ve kültürel faktörlere bağlı farklılıklar öne çıkarken, bazılarında da ekonomik farklılıkların ya da psikobiolojik özelliklere bağlı farklılıkların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu farklılıkların bilinmesi, kadın girişimciliğine bakış açısından önemli bir unsurdur (Keskin, 2017: 64,65). Bununla birlikte, erkekler ve kadınlar arasında her şeyden önce duygusal açıdan birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar arasında yer alan; kadınların daha kreatif, ihtiyatlı, önsözlerinin kuvvetli olması vb. özellikler, kadınların girişimcilik sorunlarını çözerek başarılı olmalarını sağlamaktadır. Bu özellikleriyle kadın girişimciler, diğer insanların göremediği fırsatlardan faydalanabilen ve kabul edilebilir riskleri göze alan girişimci özelliğine sahip olmalıdırlar (Başar, 2017: 42).

Cinsiyet farklılığı nedeniyle erkek girişimcilere göre kadın girişimciler, farklı durumlarla karşılaşmakta ve farklı birtakım özellikler sergilemektedirler. Özellikle kadın girişimcilerin, bir işe başlarken ve işlerini sürdürürken karşılaşmış oldukları zorluklar, işe başlama sebepleri, faaliyette buldukları alanlar vb. açıdan erkek girişimcilerden farklı olduğu görülmektedir (İpçioğlu, 2008: 98).

Kadın ve erkek girişimcilerin özelliklerinin incelendiği çalışmalar, Tablo 5’te iş hedefleri bakımından; Tablo 6’da ise, risk toleransı, finansman, motivasyon, yönetim ve ağ oluşturma bakımından sunulmuştur.

Tablo 5. İş Hedefleri Bakımından Kadın ve Erkek Girişimcilerin Genel Özellikleri

Kadın Girişimciler	Erkek Girişimciler
Karar vermede zorluk	Karar vermede kolaylık
Sosyal katkı ve kalite sağlamaya odaklı iş	Ekonomi ve maliyet odaklı iş
Finansal risk söz konusu olduğunda daha konservatif	Finansal risk almaya istekli
Çalışanlarla iyi ilişkilere odaklanma	Görev odaklı yöneticiler
Küçük perakende satış işletmesi ve hizmet odaklılık	Ticari imalat ve inşaat

Kaynak: (Bin Shmailan, 2016: 3)

Tablo 5 ve Tablo 6’da görüldüğü gibi; kadın ve erkek girişimciler karşılaştırıldığında, özellikle iş hedefleri, riske karşı toleransları, finansman, motivasyon, yönetim ve ağ kurma gibi belli konularda aralarında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Bütün girişimciler, girişimlerine başlarken engellerle ve sınırlarla karşılaşmaktadırlar. Kadın girişimciler için ise, bazı engeller bulunmaktadır. Kadınlar erkek meslektaşlarının sahip olduğu, onları

başarılı yapacak deneyim ve eğitimi almamış olabilirler. Yeterli sermayeye erişim, kadın girişimciler için ayrıca bir zorluktur. Bazı bankalar, erkek girişimcilere duydukları güveni kadın girişimcilere duymayabilmektedir. Kadınlar için iş ve ev arasındaki dengeyi kurmak da zordur. Kadınlar erkeklerin sahip olduğu bazı ağlara erişemeyebilirler. Bu ağlar daha fazla finansal yardım ve mentorluk sağlayabilir. Ayrıca, kültürel engeller de kadınların iş kurmasını ve sonuçta başarılı olmasını engelleyebilmektedir. Bazı kültürlerde kadınlar, erkeklerle eşit görülmezler ve girişimleri için ihtiyaç duydukları kaynaklara erişim hakkı yoktur (Bin Shmailan, 2016: 6).

Tablo 6: Risk Toleransı, Finansman, Motivasyon, Yönetim, Ağ Oluşturma Bakımından Kadın ve Erkek Girişimcilerin Özelliklerinin Karşılaştırılması

	Kadın Girişimciler	Erkek Girişimciler
Risk Toleransı	İşletme sahipliğindeki tehlikelerle ilgili olarak daha çok endişe	İşletme sahipliğindeki tehlikelerle ilgili olarak daha az endişe
	Daha çok detaylı bilgiye gereksinim duyma	Yeterli bilgiye sahip olduğunu hissetme.
	İş kurarken sosyal desteğe gereksinim duyma	İş kurarken daha az sosyal desteğe gereksinim duyma
	İşte başarısız olmaya daha az razı olma	İşte başarısız olmaya razı olma
	Genelde risk almaya karşı	Genel olarak risk almaya meyilli
Finansman	Daha az sermaye	Daha fazla sermaye
	Düşük borç	Daha çok borç
	Finansman için geçmiş performans eksikliği	
	Banka kadına güvenmez	Banka erkeklere güvenir
	Sermayeye erişim kolay değil	Sermayeye kolay erişim
Motivasyon	Otonom	Dışsal odaklı
	Daha pozitif	İnisiyatif almada güçlü
	Oldukça sağduyulu	
	Eleştirel düşünme	
	Daha girişken	
	Kendi işinin patronu olma	
	Başarma hissi elde etme	Daha çok para kazanma
Yönetim		Geçmiş deneyim
	Sezgisel düşünme	Mantıksal düşünme
	İletişimsel ve etkileyici davranışlar	Yönlendirilmiş liderler
	İletişim becerileri mükemmel	
	Çalışanlarının ihtiyaçlarını anlama	
	İşletmelerini büyütme	İşletmelerini büyütme
Ağ Oluşturma	Genişleme hususunda ihtiyatlı ve konservatif	Genişleme söz konusu olduğunda daha agresif olma
	Az ağ	Geniş ağ
	Aile ve arkadaş	Organizasyonlar
	Ağa daha az erişim	Ağa daha çok erişim

Kaynak: (Bin Shmailan, 2016: 4-6'dan yararlanılarak düzenlenmiştir.)

Bununla birlikte, erkeklerin ve kadınların işgücüne katılımı dikkate alındığında, mevcut eşitsizlik, kadınların erkeklere oranla daha fazla girişimsel vasıflara sahip olmalarını mecbur bırakmaktadır. Kadınları girişimciliğe çeken ve iten faktörler, çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de geçerliliğini korumaktadır. Kadınlar, kendi niteliklerine uygun ücretli çalışma imkânına erişememe ve aileye ilave gelir sağlama vb. girişimciliğe iten nedenler ile iş kurabildikleri gibi, daha üretken olabile ve bağımsız

ve özerk olma gibi unsurlar çerçevesinde de girişimciliğe yönelmektedirler. Bu bağlamda, kadınların sahip oldukları eğitim düzeyi de önemli bir sosyal sermaye kaynağıdır denilebilir. Eğitim seviyesi yüksek kadın girişimciler iş kurma evresinde, bağımsız olma, kendini kanıtlama vb. kişisel güdüleyicilere daha çok önem atfetmektedirler (Yetim, 2002: 90).

Girişimcilik faaliyetlerinin kadınlar ve erkekler arasında seviyesinin artması ve özellikle kadınların sosyal ve ekonomik bir güç durumuna gelmesi, ülkenin hem ekonomik gelişimi hem de sosyal sistemin güçlendirilmesi bakımından oldukça önem kazanmıştır. Bununla birlikte, girişimciliğin en önemli fonksiyonlarından biri olan istihdam yaratma konusu kadın girişimciliği açısından çok önemlidir. Kadın istihdamını arttırmada kadın girişimciliğine daha çok önem verilmesi de önemli bir uygulama olarak görülebilmektedir (Keskin, 2017: 72). Ayrıca erkek girişimciler ile kadın girişimcilerin performansları karşılaştırılırken, yaşadıkları ülkenin şartları da önemlidir. Özellikle gelişmiş ülkelerin kadın girişimcilere verdiği destekler (bilgilendirme, sosyal ağ, teşvikler, eğitim, sosyo-kültürel yapı vb.) gelişmekte olan ülkelere farklılık göstermektedir (Fettahoğlu, 2014: 2). Bu konuda özellikle gelişmekte olan ülkelerin girişimci bir toplum haline gelmede gerekli zihniyet değişiminin önemi açıktır. Bu değişim, kadın girişimcileri bu ülkelerde daha etkili kılmada önemli bir rol oynayacaktır.

6. SONUÇ

Girişimciliğin öneminin artmasıyla birlikte günümüzde, henüz istenilen seviyede olmasa da kadınların sosyal ve ekonomik yaşamda daha etkin hale geldiği görülmektedir. Ancak, erkek girişimcilerle kıyaslandığında genellikle eğitim düzeylerinin düşük olması, ailelerinden iş kurma ya da çalışma izni alamamaları, iş ve ev hayatını uyumlu ve dengede götürme zorluğu, toplumsal ön yargılar gibi unsurlar, kadın girişimcileri zorlayıcı unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Özellikleri açısından bakıldığında, iş hedefleri açısından erkek girişimcilerin kadın girişimcilere göre daha kolay karar verebildikleri, finansal risk alma konusunda ise daha istekli oldukları belirtilmektedir. Bununla birlikte, risk toleransı, finansman, motivasyon, yönetim, ağ oluşturma açısından ele alındığında, erkek girişimcilerin kadın girişimcilere kıyasla iş kurarken daha az sosyal desteğe ihtiyaç duydukları, sermayeye daha kolay erişim sağladıkları, inisiyatif almada daha güçlü ve daha çok para kazanma arzusuna sahip oldukları ifade edilmektedir. Ayrıca, erkek girişimcilerin geniş bir networke sahip olmaları da önemli bir avantaj olarak görülmektedir.

Kadın girişimcilerin ise, daha girişken ve özerk yapı da olmaları, başarıma arzusunun ön planda olması, sezgisel düşünebilme yeteneği ve iletişim becerilerinin iyi olması önemli avantajlar olarak görülürken, daha çok bilgiye ihtiyaç duyma, iş kurarken sosyal desteğe ihtiyaç duyma ve daha az sermayeye sahip olma gibi konularda daha dezavantajlı oldukları belirtilmektedir. Kadınların girişimcilikte daha dezavantajlı olduğu; toplumsal önyargılar, kadınların iş ve ev hayatlarının

uyumlaştırılmasına yardımcı olacak destekleyici vasıtaların bulunmaması ve ailelerinden gerekli desteği alamamaları gibi diğer konular da oldukça önemlidir. Ancak unutulmamalıdır ki özellikle gelişmiş ülkelerin kadın girişimcilere verdikleri destekler, gelişmekte olan ülkelere farklılık göstermektedir. Bu nedenle kadın girişimciler ile erkek girişimciler performans olarak karşılaştırılırken özellikle içinde buldukları ülkenin koşulları dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, Z. M. ve Çağlar, N. (2019) “Kırsal Alanda Kadın Girişimciliği: Batı Akdeniz Bölgesinde TKDK’den Hibe Alan Kadınlar Üzerinde Bir Araştırma”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(30): 902-920.
- Akpınar, S. (2009) “Girişimciliğin Temel Bilgileri”, 1.Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Başar, E. (2017) Girişimcilik, 3.Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Bedük, A., Eryeşil, K. ve Oğuz, H. (2016) “Kadın ve Erkek Girişimcilerin Algılama Farklılıkları”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 19: 1-15.
- Besler, S. (2010) “Sosyal Girişimcilik”, Sosyal Girişimcilik, Ed.Senem Besler, 1.Baskı, İstanbul: Beta Basım: 3-28.
- Bin Shmailan, A. (2016) “Compare The Characteristics of Male and Female Entrepreneurs as Explorative Study”, Journal of Entrepreneurship&Organization Management, 5(4): 1-7.
- Boone, L. E. ve Kurtz, D. L. (2000) “Contemporary Business 2000”, USA: Harcourt-The Dryden Press.
- Burger, J. M. (2006) “Kişilik”, Çev.İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu, 1.Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Dolgun, U. (2003) “Girişimcilik”, 1.Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Döm, S. (2008) “Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği”, 2.Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Fettahoğlu, S. (2014) “Kadın ve Erkek Girişimciye Ait İşletmelerin Finansal Performans ve Büyümesinin Karşılaştırılması: Kocaeli İli’nde Bir Uygulama”, Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, 6(1): 505-514.
- Gerber, M. E. (2008) “Girişimcilik Tutkusu”, Çev.Tayfur Keskin, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- İnanç, B. Y. ve Yerlikaya, E. E. (2012) “Kişilik Kuramları”, 6.Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- İpçioğlu, İ. (2008) “Kadın Girişimcilik”, Girişimcilik ve KOBİ’ler-Teori ve Uygulama, Ed.B. Zafer Erdoğan, Ekin Yayınevi: 97-112.
- Kargül, İ. D. (2015) “Girişimcilikte Yön Tayini”, 1.Baskı, Çağlayan Kitabevi, İstanbul.

- Keskin, S. (2017) “Kadın ve Erkek Girişimciler Arasındaki Farklılıklar”, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü E-Dergi, 1(1): 64-76.
- Keskin, S. (2014) “Türkiye’de Kadın Girişimcilerin Durumu”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 9(1): 71-94.
- Özsungur, F. (2020) “Blind Spots of Women’s Entrepreneurship: Case of Adana”, International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS), 11(39): 166-202.
- Öztürk, S. (2018) “Türkiye’de Kadın Girişimciliğinin İktisadi ve Kültürel Normlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 13(1): 1-11.
- Soydan, M. (2008) “Girişimcilik Üzerine Temel Kavramlar”, Girişimcilik ve KOBİ’ler-Teori ve Uygulama, Ed. B. Zafer Erdoğan, Ekin Yayınevi, Bursa: 1-34.
- Soysal, A. (2010a) “Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(1): 71-95.
- Soysal, A. (2010b) “Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(1): 83-114.
- Taşkın, E. (2008) “Girişimcilik ve Özgüven”, Girişimcilik ve KOBİ’ler-Teori ve Uygulama, Ed. B. Zafer Erdoğan, Ekin Yayınevi: 35-62.
- Türkten, H. ve Demiryürek, K. (2015) “Türkiye’de Kadın ve Kadın Girişimciliği”, TÜRKTOB Dergisi, 16: 57-59, <http://www.turktob.org.tr/dergi/dergi16/files/mobile/index.html#60>, (28.11.2019).
- Yadav, V. ve Unni, J. (2016) “Women Entrepreneurship: Research Review and Future Directions”, Journal of Global Entrepreneurship Research, 6(12): 1-18.
- Yetim, N. (2002) “Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin Örneği”, Ege Akademik Bakış Dergisi, 2(2): 79-92, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/556800>, (29.03.2020).
- Yılmaz, S. E. ve Karaçelebi, F. (2020) “Kadın Girişimcilerin Girişim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma”, İş ve İnsan Dergisi, 7(2): 283-293.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Teşekkür: -

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: -
